

Глобальні тренди відповідального інвестування

У статті з'ясовано, що нарощування обсягів відповідального інвестування (ВІ) на глобальному рівні має висхідний характер вже протягом останнього десятиліття. Незважаючи на періодичні локальні цінові бульбашки та системні глобальні фінансові кризи, розвиток ВІ не сповільнюється, а навпаки, лише прискорюється. З огляду на це у статті розкрито глобальні тренди відповідального інвестування. Визначено, що обсяги активів ВІ, порівняно із загальним обсягом активів в управлінні інвестиційних менеджерів, постійно зростають: від 18,3 % у Японії до 63,2 % у Австралії і Новій Зеландії. За обсягами ВІ та часткою у сумарному обсязі ВІ лідируючим регіоном є Європа. Разом з тим, інші регіони з меншими обсягами ВІ та нижчими частками ринку демонструють більш високі темпи приросту цих показників, що не виключає глобального перерозподілу ринку ВІ у майбутньому.

У регіональному розрізі Європа та США домінують порівняно з іншими регіонами за частками активів ВІ у сумарному обсязі, при цьому Японія має найбільш високі темпи росту цієї ринкової частки. Серед інструментів розміщення ВІ на глобальному рівні можна виокремити їх два типи – акції та облигації, зокрема зелені. Зазначено, що ключовими інвесторами на світових ринках ВІ є інституційні. Сегмент роздрібних інвесторів становить п'яту частину від обсягу ВІ, однак його частка поступово зростає. Таким чином, аналіз ВІ на глобальному рівні у розрізі показників динаміки, співвідношення із традиційними активами, регіональної, інструментальної структури та структури інвесторів засвідчив наявність зростаючого тренду та поширення процесів інвестування з урахуванням ESG-критеріїв.

Ключові слова: відповідальне інвестування; активи; стратегія; портфельне управління; міжнародне інвестування; інвестиції.

Постановка проблеми. Відповідальне інвестування (responsible investment) сьогодні є досить дискусійною економічною категорією. Воно досить часто асоціюється із «зеленим» інвестуванням, соціально-відповідальним інвестуванням, сталим інвестуванням, імпаکت-інвестуванням, інвестуванням із урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG-критеріїв), що спричиняє певну термінологічну невизначеність. У межах цього дослідження термін «відповідальне інвестування» використовується як «парасольковий» та враховує усі вище названі види інвестування. Таке розуміння ВІ узгоджується із загальноприйнятим його визначенням Глобального альянсу сталих інвестицій – стале інвестування (sustainable investing) – як інвестиційного підходу, що розглядає ESG-критерії під час формування та управління інвестиційним портфелем [14, с. 7]. Альянс наполягає на використанні такого інклюзивного визначення та відсутності розмежувань між цим терміном, а також термінами «відповідальне інвестування» та «соціально-відповідальне інвестування».

Проте використання такої ознаки інвестування, як «відповідальне» є вмотивованим з огляду на те, що одна з інвестиційних стратегій ВІ має назву «стале (тематичне)» інвестування і дублювання україномовного перекладу термінології може призвести до некоректного його вживання. Крім того, за своєю природою, інвестування з урахуванням додаткових екологічних, соціальних чи етичних міркувань інвестора, впливових, позначених спільним терміном «відповідальне» диференціюється з традиційним інвестуванням, яке передбачає виключно міркування в межах таких суто фінансових параметрів, як «ризик-дохідність».

Нарощування обсягів ВІ на глобальному рівні має висхідний характер вже протягом останнього десятиліття. Незважаючи на періодичні локальні цінові бульбашки та системні глобальні фінансові кризи, розвиток ВІ не сповільнюється, а навпаки, лише прискорюється. Згідно з проведеними розрахунками за даними Глобального альянсу сталих інвестицій, обсяг ВІ протягом 2012–2018 рр. подвоївся. Середній темп зростання сумарного обсягу ВІ у світовій економіці при цьому становив 242,5 % [14]. Збереження темпів зростання ВІ на глобальному рівні вкрай необхідне для формування достатнього пулу ресурсів для подолання інвестиційного розриву у фінансуванні сталого розвитку країн світу та Цілей сталого розвитку. З огляду на це окреслення ключових тенденцій розвитку ринку ВІ на глобальному рівні є актуальним, зокрема через зростання дефіциту інвестиційних ресурсів не лише у країнах, що розвиваються, але й у розвинених країнах під впливом останньої фінансово-економічної рецесії, породженої коронакризою. ВІ може стати дієвою альтернативою для фінансування Цілей сталого розвитку в таких умовах, якщо темпи його зростання будуть збережені. Обґрунтуванню його значення у посткризових фінансових системах нового типу має передувати детальний аналіз трендів у поширенні цього явища.

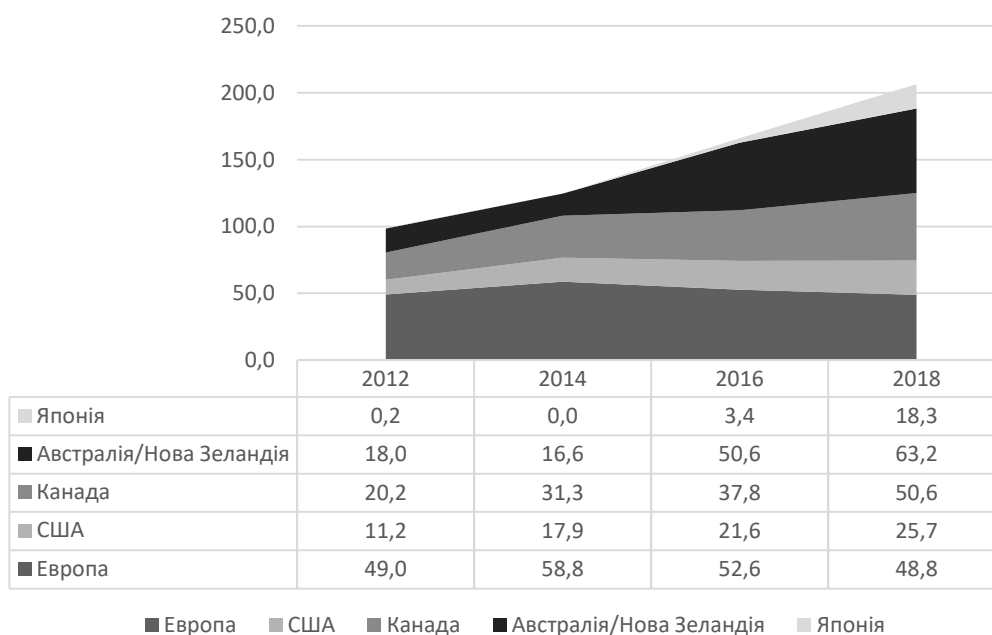
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток ВІ є предметом вивчення багатьох вітчизняних науковців, зокрема І.Васильчук [7], М.Деліні [1], Д.Дяковського [9], Д.Леус [10], А.Івашенко [2], О.Майстренко [3], С.Мошенського [4], Т.Пімоненко [5], І.Шкури [8]. Зазначені вчені сформулювали підґрунтя для розвитку ВІ в Україні, узагальнили світовий досвід його поширення. Водночас, у контексті прийнятої у його межах термінології та розуміння відповідального інвестування, підхід О.Майстренко [3] до визначення ВІ не враховує управлінські критерії. А підхід С.Мошенського [4] звужено трактує його як одну з інвестиційних стратегій, хоча насправді ВІ є новим, окремим способом інвестування, що містить значну кількість таких стратегій на протипагу традиційному способу інвестування. Пімоненко Т. [5] концентрується лише на «зелених» інвестиціях, у той час як у межах цього дослідження вони розглядаються як один із видів ВІ. Доробок І.Васильчук [7], М.Деліні [1], Д.Дяковського [9], Д.Леус [10], І.Шкури [8] у частині статистичного аналізу та опису глобальних процесів ВІ обмежений 2014–2016 рр. Крім того, глобальні процеси ВІ є досить динамічними, а ринок ВІ – таким, що формується, перебуває на стадії становлення. Аналіз ключових напрямів та особливостей його розвитку потребує постійної актуалізації з урахуванням досліджень провідних експертних організацій у цій сфері.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасних трендів у розвитку відповідального інвестування на глобальному рівні.

Викладення основного матеріалу. Інформаційно-фактологічною базою для проведення дослідження сучасних трендів у розвитку ВІ на глобальному рівні є дані Глобального альянсу сталих інвестицій, які оприлюднюються кожні два роки (2012–2018 рр.) та характеризуються єдністю методологічних підходів до подання показників ВІ. Оприлюднення даних у такі строки визначило часові проміжки для проведення аналізу в межах цієї статті. Методологічною основою для проведення розрахунків є методи статистичного аналізу, зокрема аналіз динаміки, структурний аналіз, аналіз середніх величин. Крім того, аналітичні матеріали представлені з урахуванням регіональної диференціації ВІ у світі. Дослідження ключових напрямів розвитку ВІ на глобальному рівні запропоновано здійснювати у такій послідовності:

- компаративний аналіз обсягів ВІ та традиційних інвестицій;
- аналіз динаміки обсягів ВІ;
- регіональний розріз ринку ВІ;
- напрями розміщення ВІ;
- ключові категорії відповідальних інвесторів.

Аналіз частки активів ВІ у загальному обсязі активів, що знаходилися в управлінні інвестиційними менеджерами у 2012–2018 рр. (рис. 1), дозволяє порівняти масштаби поширення ВІ та традиційного інвестування у сучасних умовах розвитку фінансових ринків. Слід зауважити, що у країнах Європи цей показник становить у середньому 52,3 % від загального обсягу активів, що свідчить про відносно рівномірний розподіл часток ВІ та традиційного інвестування упродовж досліджуваного періоду.

Джерело: складено автором на основі [11–14]

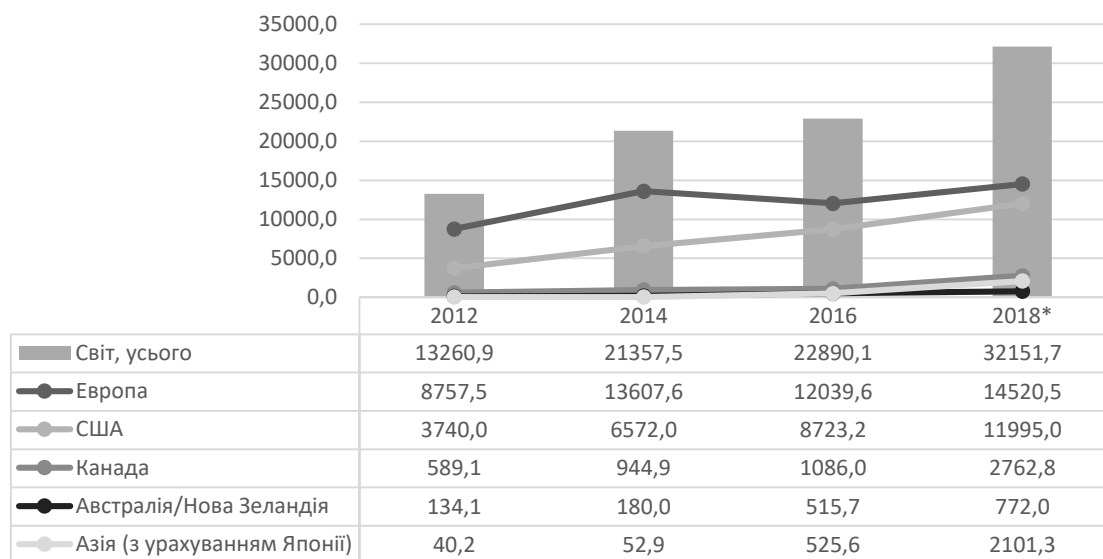
Рис. 1. Частка активів ВІ в загальному обсязі активів, що знаходилися в управлінні інвестиційними менеджерами у 2012–2018 рр., %

Деяке зниження частки активів в управлінні відповідальними інвесторами в Європі упродовж 2016–2018 рр. порівняно з максимальним значенням у 2014 р. – 58,8 % – може пояснюватися упорядкуванням нормативного ландшафту ВІ та більш детальним нормативним регулюванням і визначенням операцій ВІ.

На фоні деякого зниження співвідношення ВІ та традиційного інвестування у Європі спостерігається постійне та значне зростання цього показника у Австралії (до 63,2 %), Канаді (до 50,6 %), США (до 25,7 %), Японії (до 18,3 %). Найбільш різкий підйом активів ВІ спостерігається протягом аналізованого періоду в Японії (9,5 раза) і свідчить про динамічну переорієнтацію ринку на ВІ. Таким чином, Європа, Канада, Австралія і Нова Зеландія є регіонами, де активи ВІ досягають (перевищують) половини ринкових обсягів, у той час як Японія характеризується найбільш динамічним розвитком цього сегмента фінансового ринку.

Аналіз динаміки обсягів ВІ у регіональному розрізі підтверджує отримані результати компаративного аналізу ринкових часток (рис. 2). Так, зокрема, Європа є регіональним лідером упродовж аналізованих аналізованого періоду, темп приросту обсягів ВІ у цьому регіоні – рівномірний і становить 65,8 %.

У цілому регіональні прирости обсягів ВІ мали інтегральний ефект для глобального ринку таких інвестицій: за 2012–2018 рр. обсяг ВІ у світі зріс на 142,5 % і становив 32,2 трлн дол. США.

Довідково: *для зіставності використовувалися крос-курси національних валют до долара США у 2018 р.
Джерело: складено автором на основі [11–14]

Рис. 2. Обсяги ВІ за регіонами у 2012–2018 рр., млрд дол. США

Інші регіони, незважаючи на порівняно менші, ніж європейські, обсяги інвестування з урахуванням ESG-критеріїв, демонструють більш високі темпи приросту ВІ, у т. ч. США – на 220,7 %, Канада – на 369,0 %, Австралія та Нова Зеландія – на 475,7 %, Азія – у 52 рази.

З урахуванням цього факту, а також згадуваних вище процесів нормативного упорядкування ВІ у європейських країнах, частка цього регіону упродовж 2012–2018 рр. дещо скоротилася: з 64,5 до 46 % (табл. 1). Найближчим конкурентом для Європи залишається американський регіон, частка якого у сумарному обсязі активів ВІ поступово зростала з 27,6 до 39 % і у середньому становить третину від загального світового обсягу таких активів.

Таблиця 1

Частка активів ВІ за регіонами у 2012–2018 рр., %

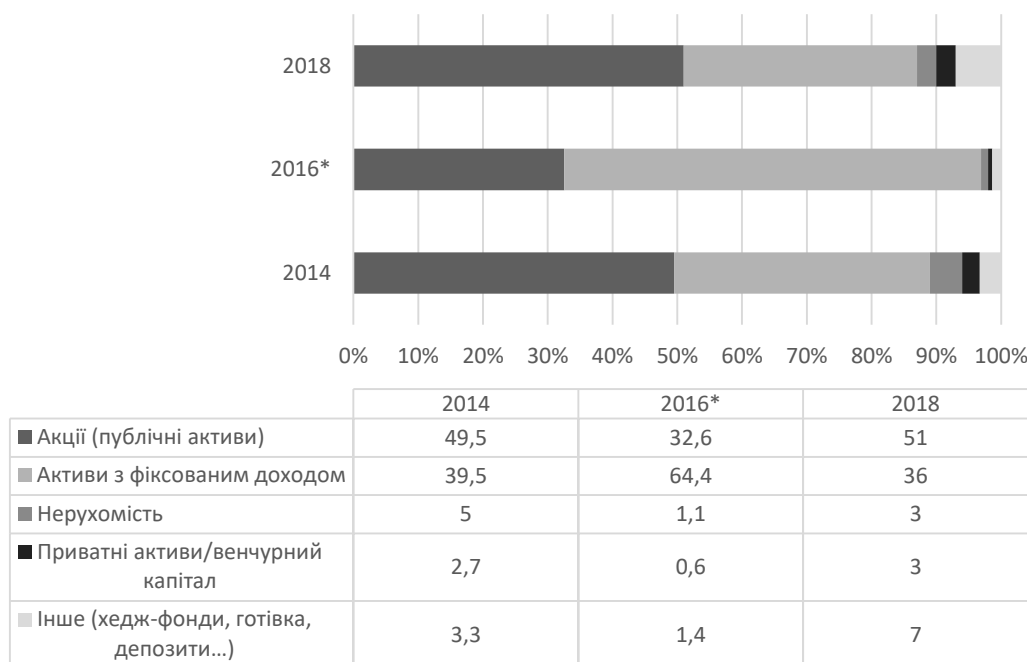
Регіон	2012*	2014	2016	2018
Європа	64,5	63,7	52,6	46,0
США	27,6	30,8	38,1	39,0
Канада	4,3	4,4	4,7	6,0
Австралія / Нова Зеландія	1,3	0,8	2,3	2,0
Японія	0,1	0,2	2,1	7,0

Довідково: *сумарно не містить обсяги ВІ у азійському регіоні у зв'язку зі зміною формату подання інформації за регіонами.
Джерело: складено автором на основі [11–14]

Різким зростанням частки активів ВІ відповідно до проаналізованих обсягів ВІ та питомої ваги ВІ у загальному обсязі активів в управлінні інвестиційних менеджерів також характеризується Японія – 7 % глобального обсягу активів у 2018 р. мали японське походження.

Щодо напрямів розміщення ВІ слід зауважити превалювання протягом аналізованого періоду вкладень з урахуванням ESG-критеріїв у акції компаній, які відомі своєю корпоративною соціально-екологічною відповідальністю, та у зелені облігації (рис. 3). У середньому на ці ринкові інструменти припадає 44 % та 46 % ВІ. Решта ринкових інструментів (нерухомість, приватні розміщення, венчурний капітал, товарні активи, активи хеджфондів, готівка, депозити) становлять незначну частину вкладень ВІ.

У цьому контексті слід також зауважити нерівномірне розміщення ВІ у акції / облігації за роками. Так у 2016 р. Глобальним альянсом зі сталих інвестицій було опубліковано дані щодо розміщення ВІ лише за такими регіонами, як Європа та Канада [13, с. 16]. І превалювання обсягів облігацій як інструментів алокації ВІ обумовлене суттєвим нарощуванням обсягів зелених облігацій протягом цього періоду.

Джерело: складено автором на основі [11–14]

Рис. 3. Алокація активів, що знаходилися у відповідальному управлінні в 2014–2018 рр., %

Ще одним ключовим трендом у розвитку ВІ на глобальному рівні є превалювання інституційних відповідальних інвесторів порівняно з роздрібними. Незважаючи на поступове зростання частки останніх – з 11 до 25 % – упродовж 2012–2018 рр., пенсійні фонди, страхові компанії, банки, суверенні фонди та інші види інвестиційних фондів були найбільш активними учасниками операцій ВІ (табл. 2).

Таблиця 2

Частка інституційних і роздрібних інвесторів у глобальних активах, що знаходилися у відповідальному управлінні в 2012–2018 рр., %

Інвестор	2012	2014	2016	2018
Роздрібний	10,7	13,1	20	25
Інституційний	89,3	86,9	80	75

Джерело: складено автором на основі [11–14]

Зокрема, до найбільших інституційних інвесторів Японії, які працюють з ВІ і є провайдерами державної інвестиційної політики, належать Державний пенсійний інвестиційний фонд (Government Pension Investment Fund) та Асоціація пенсійних фондів (The Pension Fund Association). Ці установи стали підписантами «Principles for Responsible Investment» у 2015–2016 рр. та беруть участь у підтримці котирувань ESG-індексів японських компаній.

Висновки. Обсяги активів ВІ, порівняно із загальним обсягом активів в управлінні інвестиційних менеджерів, постійно зростають: від 18,3 % у Японії до 63,2 % у Австралії і Новій Зеландії. Такий динамічний тренд порівняно з традиційними активами спричинений переорієнтацією інвестиційних потоків із традиційних об'єктів інвестування (акції, облигації) на нові – «зелені» облигації, акції соціально-відповідальних компаній в усіх досліджуваних регіонах. Така переорієнтація активізувалася після глобальної кризи 2007–2009 рр., що продемонструвала нестійкість традиційного способу інвестування. Крім того, зміна глобальних орієнтирів у розвитку людства Цілей розвитку тисячоліття на Цілі сталого розвитку у 2015 р. та активний пошук інвестиційних ресурсів для їх фінансування також супроводжується появою нових інвестиційних можливостей. У сукупності вказані причини, а також послідовна активізація корпоративної соціальної відповідальності компаній за усіма досліджуваними регіонами обумовили наявність такого зростаючого тренду. При цьому Європа, Канада, Австралія і Нова Зеландія є тими регіонами, де активи ВІ досягають (перевищують) половину ринкових обсягів, у той час як Японія демонструє найбільш значне зростання ринкової частки таких активів.

За обсягами ВІ та часткою в сумарному обсязі ВІ лідируючим регіоном є Європа. Цей тренд має історичну природу, оскільки європейські компанії у 70-х рр. ХХ ст. першими запровадили принципи відповідальності бізнесу перед суспільством у своїй діяльності. В подальшому у межах континентальної (європейської) моделі корпоративної соціальної відповідальності саме країни ЄС мають найбільш унормоване поле для реалізації такої діяльності в цілому і здійснення ВІ зокрема. Разом з тим, інші регіони з меншими обсягами ВІ та нижчими частками ринку демонструють більш високі темпи приросту цих показників, що не виключає глобального перерозподілу ринку ВІ у майбутньому.

У регіональному розрізі Європа та США домінують порівняно з іншими регіонами за частками активів ВІ в сумарному обсязі, при цьому Японія має найбільш високі темпи росту цієї ринкової частки. Пояснення цього тренду обумовлене паралельним тривалим існуванням двох значних моделей корпоративної соціальної відповідальності: названої вище європейської та американської і формуванням відносно нової моделі – японської. Кожній з цих моделей, як свідчить проведений аналіз глобального ринку ВІ, відповідає його переважний тип.

Серед інструментів розміщення ВІ на глобальному рівні можна виокремити їх два типи – акції та облигації, зокрема зелені. У контексті інструментальної структури глобального ринку ВІ слід зауважити, що вона є доволі динамічною. А в умовах пошуку нетрадиційних інвестиційних рішень для фінансування специфічних Цілей сталого розвитку можуть створюватися нові інвестиційні продукти для задоволення потреб інвесторів. Такі продукти не лише комбінуватимуть затребувані параметри «ризик-дохідності», але й ESG-критерії, які цікавлять відповідальних інвесторів більшою мірою.

Ключовими інвесторами на світових ринках ВІ є інституційні. Сегмент роздрібних інвесторів становить п'яту частину від обсягу ВІ, однак його частка поступово зростає. Динаміка зростання цього тренду пояснюється підвищенням інвестиційної культури населення, особливо в розвинених країнах світу, охоплених регіональним аналізом, та пристосуванням інвестиційних продуктів на ринку ВІ до їх потреб. Таким чином, аналіз ВІ на глобальному рівні у розрізі показників динаміки, співвідношення із традиційними активами, регіональної, інструментальної структури та структури інвесторів засвідчив наявність зростаючого тренду та поширення процесів інвестування з урахуванням ESG-критеріїв.

Список використаної літератури:

1. Деліні М.М. Визначення соціального інвестування та соціально відповідального інвестування стосовно соціально-економічної відповідальності підприємства / М.М. Деліні. – Інтеллект ХХІ. – 2016. – № 6. – С. 179–186.
2. Іващенко А.І. Теоретичні аспекти розвитку соціально відповідального інвестування в Україні / А.І. Іващенко // Облік і фінанси. – 2014. – № 3. – С. 90–95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_3_16.
3. Майстренко О.В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід / О.В. Майстренко // Ефективна економіка. – 2015. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/38.pdf.
4. Мошенський С.З. Соціально-відповідальне інвестування: сутність та перспективи розвитку / С.З. Мошенський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2010_6_1/37.pdf.
5. Пімоненко Т.В. Зелене інвестування: досвід ЄС для України / Т.В. Пімоненко, К.В. Луцук // Вісник СумДУ. Серія : Економіка. – 2017. – № 4. – С. 121–127.
6. Шкура І.С. Роль соціально відповідального інвестування у забезпеченні сталого розвитку України / І.С. Шкура // Економічний нобелівський вісник. – 2016. – № 1. – С. 252–262 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2016_1_30.
7. Васильчук І.П. Теоретико-методологічні засади й еволюція концепції соціально відповідального інвестування / І.П. Васильчук // Бізнес Інформ. – 2015. – № 1. – С. 21–28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_1_4.

8. Шкура І.С. Соціально відповідальні інвестиції у зарубіжній практиці застосування / І.С. Шкура // Нобелівський вісник. – 2017. – № 1. – С. 91–100 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/2886>.
9. Дяковський Д.А. Соціально-відповідальні інвестиції як перспективний напрям інвестиційної діяльності: сутність і тенденції / Д.А. Дяковський // Наукові записки НаУКМА. Серія : Економічні науки. – 2016. – Т. 1, Вип. 1. – С. 62–68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://spne.ukma.edu.ua/article/download/124792/119272>.
10. Леус Д.В. Портфельне інвестування як інструмент фінансового забезпечення сталого розвитку економіки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : спец. 08.00.08 / Д.В. Леус. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 24 с.
11. GSIA 2012. Global Sustainable Investment Review [Electronic resource]. – Access mode : <http://gsiareview2012.gsi-alliance.org/pubData/source/Global%20Sustainable%20Investment%20Alliance.pdf>.
12. GSIA 2014. Global Sustainable Investment Review [Electronic resource]. – Access mode : http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf.
13. GSIA 2016. Global Sustainable Investment Review [Electronic resource]. – Access mode : http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2017/03/GSIR_Review2016.F.pdf.
14. GSIA 2018. Global Sustainable Investment Review [Electronic resource]. – Access mode : http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2019/03/GSIR_Review2018.3.28.pdf.

References:

1. Djelini, M.M. (2016), «Vyznachennja social'nogo investuvannja ta social'no vidpovidal'nogo investuvannja stosovno social'no-ekonomichnoi' vidpovidal'nosti pidpryjemstva», *Intelekt XXI*, No. 6, pp. 179–186.
2. Ivashhenko, A.I. (2014), «Teoretychni aspekty rozvytku social'no vidpovidal'nogo investuvannja v Ukraini», *Oblik i finansy*, No. 3, pp. 90–95, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_3_16
3. Majstrenko, O.V. (2015), «Social'no vidpovidal'ne investuvannja: zahidnyj dosvid», *Efektivna ekonomika*, No. 10, [Online], available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/38.pdf
4. Moshens'kyj, S.Z., *Social'no-vidpovidal'ne investuvannja: sutnist' ta perspektyvy rozvytku*, [Online], available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2010_6_1/37.pdf
5. Pimonenko, T.V. and Lushchyk, K.V. (2017), «Zelene investuvannja: dosvid JeS dlja Ukrainy», *Visnyk SumDU, Serija Ekonomika*, No. 4, pp. 121–127.
6. Shkura, I.S. (2016), «Rol' social'no vidpovidal'nogo investuvannja u zabezpechenni stalogo rozvytku Ukrainy», *Ekonomichnyj nobelivs'kyj visnyk*, No. 1, pp. 252–262, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2016_1_30
7. Vasylichuk, I.P. (2015), «Teoretyko-metodologichni zasady j evolvucija koncepcii' social'no vidpovidal'nogo investuvannja», *Biznes Inform*, No. 1, pp. 21–28, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_1_4
8. Shkura, I.S. (2017), «Social'no vidpovidal'ni investycii' u zarubizhnyj praktyci zastosuvannja», *Nobelivs'kyj visnyk*, No. 1, pp. 91–100, [Online], available at: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/2886>
9. Djakovs'kyj, D.A. (2016), «Social'no-vidpovidal'ni investycii' jak perspektyvnyj naprjam investycijnoi' dijalnosti: sutnist' i tendencii'», *Naukovi zapysky NaUKMA, Serija Ekonomichni nauky*, Vol. 1, Issue 1, pp. 62–68, [Online], available at: <http://spne.ukma.edu.ua/article/download/124792/119272>.
10. Leus, D.V. (2014), «Portfel'ne investuvannja jak instrument finansovgo zabezpechennja stalogo rozvytku ekonomiky Ukrainy», Abstract of Ph.D. dissertation, spec. 08.00.08, DVNZ «UABS NBU», Sumy, 24 p.
11. GSIA 2012. Global Sustainable Investment Review, [Online], available at: <http://gsiareview2012.gsi-alliance.org/pubData/source/Global%20Sustainable%20Investment%20Alliance.pdf>
12. GSIA 2014. Global Sustainable Investment Review, [Online], available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf
13. GSIA 2016. Global Sustainable Investment Review, [Online], available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2017/03/GSIR_Review2016.F.pdf
14. GSIA 2018. Global Sustainable Investment Review, [Online], available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2019/03/GSIR_Review2018.3.28.pdf

Сльнікова Юлія Василівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник НДЧ кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету.

Наукові інтереси:

- відповідальне інвестування;
- інвестиційна політика;
- прозорість.

<https://orcid.org/0000-0002-8478-4716>.

Статтю виконано в рамках НДР «Моделювання та прогнозування поведінки фінансових ринків як інформаційний базис забезпечення фінансової стійкості та безпеки держави» № державної реєстрації 0117U003936.

Стаття надійшла до редакції 22.06.2020.